

Cal Gascó

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Al veïnat del Coll de la Bena al costat oest de La Casanova davant dels prats i damunt del camí
Emplaçament	Al costat oest de la Casanova. Pista de Gosclareny a Coll de la Bena. Poc abans d'arribar al coll.
Alçada:	1414,9
Coordenades:	
Latitud:	42.25676
Longitud:	1.7684
UTM Est (X):	398412
UTM Nord (Y):	4679019

Classificació

Número de fitxa	08093 - 133
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Popular
Segle	XVII-XIX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Restaurada fa poc on se n'han rejunyat les façanes i se n'ha refet la seva coberta. S'utilitza com a segona residència
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	08092A005000890000YH
Fitxes associades:	
La Casanova	
Autoria de la fitxa	Pere Csscante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dv., 04/10/2019 - 02:00

Descripció

Senzilla construcció situada al veïnat del Coll de la Bena a l'oest de la Casanova, a l'est de Ca l'Endal (fitxa 134) i damunt de ca l'Esteve (fitxa 135) i Can Xamberg (fitxa 136). Presenta una estructura molt senzilla de planta rectangular i dues crugies compostes per una planta baixa i un primer pis amb un sota teulada cobert amb teulada a dues vessants de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta i amb el carener perpendicular a la façana principal que s'orienta a migdia. En quant a la distribució i organització de les seves obertures hi ha un predomini del massís respecte el buit especialment a la façana nord que s'assenta damunt del terreny natural però també la oest on hi ha la porta d'entrada que mira a l'era que comparteix amb la veïna casa de Cal Endal. Està assentada damunt de la mateixa terrassa que la finca esmentada i unificades en un mateix mur de contenció de pedra seca que uneix ambdues cases i també l'era que la separa. La façana de migdia és on es concentren la majoria de les obertures formades per una finestra a l'alçada del primer pis rectangular i amb els bastiments de fusta i una notable eixida a la planta sota teulada que abraça tota l'amplada de la façana i que està separada per un pilar central de maçoneria. Les baranes dels balcons són de fusta amb els barrots simples. L'aparell constructiu és de maçoneria de pedra i còdols de riu mal treballats i escairats, units mitjançant morter de calç de color groguenc i col·locat en filades irregulars. Les cantonades són construïdes en pedres més ben treballades.

Observacions:

Aquesta construcció reuneix les característiques pròpies de les masies d'alta muntanya amb una tipologia que recorda molt les masies de l'alt Pirineu, Andorra i Alt Urgell a base de construccions rectangulars de dues crugies de planta baixa, primer pis i golfes amb grans eixides obertes a la façana, normalment al segon pis i separades per un pilar central que sosté la biga del carener. Per posar exemples similars en podríem esmentar el conjunt arquitectònic de Pal (la Masana d'Andorra), el conjunt arquitectònic de les Bons també a Encamp (Andorra), les cases d'Os de Civis (Alt Urgell), masies de la vall del Valira (Alt Urgell) com ara els pobles de Bescaran i Estamariu o els pobles d'Alins de la Vallferrera al Pallars Sobirà. Per tant la seva construcció és més pròpia de les masies i bordes del Pirineu que no pas a la de les zones de muntanya del Berguedà posant en èmfasi la duresa de les condicions climàtiques de la zona.

Història

Eduard Martín en el seu llibre *Una mirada a la història de Gisclareny* esmenta uns masos (Over, coll i Carbonell) situats entre el clot del Pou i el Coll de la Bena (RHB, AMG; 1810). També es parla de les cases de mas Albert (1503), casa de la Collada (1710), mas de la Serra (1778) i mas Areny (1796) o cal Frare de 1797. Aquests masos apareixen en documents antics i no s'han pogut situar damunt del mapa amb la qual cosa el mateix Martín (Martín, 2005. P.61) comenta que podrien haver canviat de nom. Amb tot les referències sobre cal Gascó es remunten a mitjans del segle XVII. De fet Martín ha consultat els fogatges de l'any 1533 esmenta un terme de Vidal Gascho i la Gavatx (vídua) ambdues ens vinculen amb Occitània, territori del sud de França que fins el 1244 (Caiguda de Montsegur) hauria estat completament relacionada amb les terres del nord de Catalunya especialment pel fort lligam dels Josa (senyors de Faia) amb aquesta regió i més tard a través dels Barons de Pinós (Cascante i Torrella, P. Els càtars a la baronia dels Pinós. Inèdit). Martín confirma també aquesta hipòtesi. Ambdós cognoms tornen a ser esmentats el segle XIX, en concret en el document relacionat amb l'amillament de 1863 (ACA, llibrets de compliment pasqual, amillament de 1863) esmenta aquests noms a Coll de la Bena referint-se al lloc referit sense saber si hi ha relació amb el fogatge de 1553, tot i que molt possiblement hi puguin anar relacionats. En aquest document de 1863 esmenta que a la casa de Cal gascó estava ocupada per Martó Costa i habitada per cinc persones

majors de set anys, pagava 304 de contribució rural i 36 d'urbana. La casa va sobreviure el flux migrador del 1900. Actualment és una segona residència.

Bibliografia

CABALLÈ CANTALAPIEDRA, F (1995). Les tres-centes cases de Gisclareny. Albí.. CASCANTE I TORRELLA, P; (2017). "Càtars a la baromia dels Pinós" Inèdit. MARTIN, E (2005). Una mirada sobre la història de Gisclareny. Annex. 21 i 22. ; DDAA (2007) Catàleg específic de masies i cases rurals de Gisclareny. Fitxa. 034. Annex a la normativa .(dades històriques a les masies incloses). ACA. Llibret de compliment pasqual 1863.

